

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z odwołania J. L.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.  
o prawo do emerytury,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 grudnia 2016 r.,  
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 29 września 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 240 zł (dwieście czterdzieści).**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 września 2015 r. Sąd Apelacyjny w (...), III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, uwzględniając apelację J.L., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G., Ośrodek Zamiejscowy w R. z dnia 1 lipca 2013 r. i decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w R. z dnia 26 listopada 2012 r., ustalając prawo ubezpieczonego do emerytury od dnia 1 września 2012 r. Sąd drugiej instancji uznał za nieistotne z punktu widzenia prawa do emerytury przysługującego na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887), że w dniu 6 kwietnia 2000 r. ubezpieczony nie pozostawał w

zatrudnieniu w placówce kształcenia artystycznego, czyli w S. w J., z którym jego stosunek pracy ustał z dniem 31 sierpnia 1999 r. Przyjął, że skoro ubezpieczony pracował tam od dnia 1 września 1980 r. do dnia 31 sierpnia 1984 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku nauczyciela muzyki, to wykonywał pracę w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ust. 3 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 4, poz. 43 ze zm.). Stowarzyszenie S. w K. było placówką kształcenia artystycznego, a zatrudnieni w niej nauczyciele podlegali przepisom ustawy z dnia 27 kwietnia 1972 r. - Karta praw i obowiązków nauczyciela (Dz.U. Nr 16, poz. 114 ze zm.) oraz ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 191), zgodnie z obowiązującym do dnia 5 kwietnia 2000 r. brzmieniem art. 1 pkt 6 Karty Nauczyciela. Wykazanie takiego okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach w dniu 1 stycznia 1999 r. wyłącza ponowne ustalenie tego okresu według zasad wynikających z przepisów obowiązujących po tym dniu, tj. wejścia w życie ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 19, poz. 239).

Skarga kasacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została oparta na zarzucie uwzględnienia pracy ubezpieczonego jako nauczyciela w S. z naruszeniem art. 184 i 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 lutego 2000 r. o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela oraz o zmianie niektórych innych ustaw oraz art. 1 i art. 3 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że jest ona oczywiście uzasadniona, gdyż Sąd Apelacyjny, odmiennie do poglądów Sądu Okręgowego, a także Sądu Najwyższego, i wbrew art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela, uwzględnił jako okres pracy w warunkach szczególnych pracę w S., która w dniu 3 września 2012 r., tj. w chwili złożenia wniosku emerytalnego, nie była zaliczana do pracy nauczycielskiej.

Ubezpieczony wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09 (OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260) przyjęto, że określenie wzajemnego stosunku art. 184 i 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach dotyczy ograniczenia zasady *lex posterior derogat priori* ze względu na ochronę praw nabytych. Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, Sąd Najwyższy stwierdził, że art. 184 ustawy o emeryturach i rentach spełnił funkcję takiego wzmocnienia wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 r. Przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania zobowiązaniem się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe i gwarancja przyszłego prawa do emerytury, które wyłączały ustalenie innego sposobu wyliczenia stażu ubezpieczenia, niż dokonany na dzień 1 stycznia 1999 r. Stąd ocena, że wykazanie w tym dniu określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, np. według zasad przewidzianych w art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o zmianie ustawy - Karta Nauczyciela, ustalonych po dniu 6 kwietnia 2000 r. Pogląd ten wzmacnia art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłający w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych, obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126).

Doniosłość i racja przytoczonej regulacji została dostrzeżona przez Sąd Najwyższy, który uznał art. 184 ustawy o emeryturach i rentach za samoistną podstawę prawa do emerytury w oderwaniu od chwili osiągnięcia wieku emerytalnego (por. uchwałę z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199, wyrok dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269). Uzasadnia to wniosek, że sytuacja prawna ubezpieczonych urodzonych po

dniu 31 grudnia 1948 r. i osób, które w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) wykazały okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych, nie jest kształtowana przez przepisy obowiązujące po tym dniu.

Uwzględnianie ochrony praw w trakcie ich nabywania, aprobowane i wskazywane w orzecnictwie ETS (por. wyrok z dnia 3 października 2002 r., Ángel Barreira Pérez, sprawa C-347/00, ECR 2002 s. I-08191), znajdowało wyraz także w orzecnictwie Sądu Najwyższego (por. uchwałę składu 7 sędziów z dnia 27 kwietnia 2000 r., III ZP 2/00, OSNAPiUS 2000 nr 16, poz. 620 oraz wyroki z dnia 4 grudnia 2003 r., I PK 111/03, OSNP 2004 nr 21, poz. 368, z dnia 24 września 2004 r., II PK 25/04, OSNP 2005 nr 10, poz. 141 i wcześniejszy z dnia 19 listopada 1993 r., II URN 47/93, OSNCP 1994 nr 5, poz. 117) oraz Trybunału Konstytucyjnego, jeżeli miały postać ekspektatywy maksymalnie ukształtowanej, czyli sytuacji prawnej, która spełnia zasadniczo wszystkie przesłanki ustawowe nabycia prawa do emerytury pod rządami dawnej ustawy, bez względu na stosunek do niej ustaw późniejszych. Trybunał Konstytucyjny uznawał je za postaci praw podmiotowych, do których ma zastosowanie ochrona praw nabytych (por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 listopada 1988 r., K 1/88, OTK 1988 nr 1, poz. 6, z dnia 22 czerwca 1999 r., K 5/99, OTK 1999 nr 5, poz. 100, z dnia 23 listopada 1998 r., SK 7/98, OTK 1998 nr 7, poz. 114 i przede wszystkim orzeczenie z dnia 11 lutego 1992 r., K 14/91, OTK 1992 nr 1, poz. 7).

Z tych przyczyn podniesiona w skardze kasacyjnej teza o jej oczywistej zasadności, a więc zasadności ewidentnej, niewątpliwej i niewymagającej jakichkolwiek głębszych rozważań i analiz prawnych, nie znajduje potwierdzenia.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.